

Шта вас посебно узбуђује?

Пише: Бранко Павловић
понедељак, 20 октобар 2008 16:29

Пре отприлике недељу дана чуо сам изјаву министра Јеремића како се нада да ће САД успети да се врате на позицију светског лидера демократије, коју су напустиле пре четири или осам година. Одмах сам помислио, да ли то значи да господин Јеремић види САД као светског лидера демократије у периоду бомбардовања Србије? Вероватно, ипак не. Пре ће бити да је реч о неупитно научној мантри коју многи понављају не размишљајући шта говоре.

А иначе, када је то Америка била лидер демократије? И баш ме интересује у ком то периоду су сви заљубљеници у САД осетили усхићење њеним „лидерством“? Да ли у тренутку када су бацали, једини икада, атомску бомбу на Хирошиму и Нагасаки, када су деценију после тога још увек забрањивали црнцима да се школују и возе јавним превозом као и белци, када је директор ФБИ, Едгар Хувер имао досије о сваком човеку у Америци, када су подржавали Израел у отимању делова држава од арапских земаља, када су убијали свог председника Кенедија и његовог брата, црначког лидера Мартина Лутера Кинга, када су убијали три милиона Вијетнамаца, успостављали серије војних хунти у средњој и јужној Америци и исто то радили у Африци, када су нас напали, када су побили више од 250.000 и трајно осакатили више од два милиона Ирачана да би контролисали изворе нафте, када као највећи светски загађивачи планете годинама одбијају да потпишу Кјото споразум, када одбијају сваку могућност да они буду подвргнути Међународном суду правде?

Баш ме интересује – када? Који изопачени, монструозни потез САД највише узбуђује наше гласноговорнике о Америци као лидеру демократије.

Празна прича о „лидерству“ САД иде увек под руку са усхићењем у погледу „стандарда ЕУ“. Смисао, углавном истих заговорника наших живота је да што пре усвојимо те стандарде.

Шта то значи? То претпоставља да је неко, попут најразвијенијих земаља ЕУ, већ решио проблеме модерног друштва. Ми само треба да се служимо готовим инструментима као што се служимо есцајгом при јелу. Новопридошле милионе јединки ваља што пре научити како се најлакше и најбрже користи есцајг. Ко први заврши дресуру – добије банану, или му се награда стави у изглед.

Читаве легије наших суграђана, на моју велику жалост, међу њима и недопустиво велики број младих, похађају убрзане курсеве „како савладати дресуру у три дана“ и то се онда нама представља, ни више ни мање, него као знање. Ко себе издресира и при томе стекне способност дресуре других – добије две банане, или обећање веће награде.

Наравно да никакво општеприхватљиво решење модерног друштва не постоји. Наравно да свако друштво мора само да изнађе решења за сопствени развој. Наравно да је предуслов било каквог озбиљног рада познавање свих / већине до сада употребљених решења. Пре свега у Европи. Пре свега у Финској. Али, и изван Европе, у Индији, Јужној Кореји, Кини. Да смо, пре него што било шта предузмемо, сагледали њихове предности и

Шта вас посебно узбуђује?

Пише: Бранко Павловић
понедељак, 20 октобар 2008 16:29

мане и да смо у стању да предвидимо њихов ефекат на наше друштвене односе. Средњерочно и дугорочно. Данас већ поуздано знамо да неке стандарде примењене у ЕУ, у великим областима, никако не треба прихватити. Ни случајно не треба прихватити њихов порески систем, њихов банкарски систем, образовни систем, војни систем, медијски систем итд.

На овом месту није лоше упозорити читаоца да највећи број тзв. старих демократија земаља ЕУ, уопште не испуњава стандарде у погледу независности судства и када би те земље данас конкурисале за пријем у ЕУ, уопште не би добиле позитивну оцену. Да ли то значи да је код њих стање судства лошије него код нас? Не. То само значи да у њиховим друштвима прилично квалитетно функционишу системи добро утемељених сопствених друштвених и државних стандарда и да никакво уподобљавање стандардима ЕУ није потребно. Нити се у тим друштвима уопште може наћи релевантни саговорник на тему „убрзаног (или било каквог) увођења стандарда ЕУ“.

Обе тезе и о „лидерству“ и о „стандардима“ полазе од широко прихваћене неизговорене претпоставке о томе да се историја коначно остварила у САД и ЕУ. Пошто је то тако, сви други треба то да прихвате или да пристану да им се такво државно и друштвено уређење наметне. Можда ово звучи као претерано заоштрен став са моје стране, али нажалост није тако.

Погледајмо шта каже угледни конзервативни теоретичар Роберт Кејган (чији рад „Крај снова, повратак у историју“ анализира Владимир Милутиновић у својој књизи „Постидеологије“): данашњу супротстављеност он види између Америке на једној страни, која је: заштитник слобода, демократска и модерна земља која ради на повезивању нација, која покушава да одговори потребама свих људи и која је мирољубива зато што штити светски поредак, и Русије, Кине и исламских фундаменталиста са друге, који су: аутократе, тирани, они који не прихватају промене, они који воде у изолацију, те су због тога идеологизовани, конфликтни системи. Тако је терен за примену силе припремљен. Замислите шта ће бити са овом црно-белом сликом у наредним годинама рецесије у САД и ЕУ (данас су већ најоптимистичније прогнозе о рецесији са једне године, од пре 15 дана, склизнуле на најмање три године).

Овакви ставови су, на сву срећу, ипак пуки израз немоћи да САД владају Светом. Прво, никаква врста силе није могућа према Русији и Кини, ни војна ни економска. И то је најјачи непријатни доказ у оповргавању епитета које Кејган приписује овим земљама. Ако су оне заиста такве, како онда могу бити тако војно и економски јаке да им САД (ни уз помоћ ЕУ) не могу ништа? Узгред, у последњем истраживању SNN-а од 19. октобра, гледаоци верују да ће економски најбоље проћи Кина.

Друго, никаква сила не може бити делотворна против исламских земаља. Подела на фундаменталистичке и оне које то нису је лажна и резултат је потребе да се покуша напад на једну од њих да би се друге застрашиле. Иначе, утицај у САД у свим исламским земљама је гори него икад у последњих 30 година. У Пакистану – гори него икад. Као и у Саудијској Арабији, Турској, Казахстану, Туркменистану, Узбекистану и Таџикистану. Да ли уопште треба помињати Иран, Ирак, Авганистан, Сирију? Истовремено је утицај

Шта вас посебно узбуђује?

Пише: Бранко Павловић
понедељак, 20 октобар 2008 16:29

религије порастао у најширим друштвеним слојевима исламских земаља, далеко преко замисливог броја стварних или такозваних терориста. Ако је Америка увек била добра, или што би наши гласноговорници рекли „лидер“, а сада је још боља, како је могуће да се то догађа у ставовима безмало милијарду људи само у исламском свету?

Треће, нејасно је зашто је изостављена надолазећа суперсила Индија. Такође земље Индонезије, а потом и Бразил, Аргентина, као и земље Средње Америке. У свима њима, у великој мери расте отпор према САД. О подсахарској Африци да и не говоримо. Или је можда провидно јасно. Када се све сабере, „лидерство“ САД је насупрот 75% становника планете. И људи су то схватили. И одлучили да се боре. Свако на свој начин и у складу са својим могућностима.

У једном је господин Кејган ипак у праву. Време „среће“ за богате у Америци и Европи пролази. И настаје време у којем ће се пет милијарди људи на другим континентима докопати своје слободе, сопственог развоја као и вишег животног стандарда.

Илузија да смо ипак ускочили у воз ЕУ, макар и у последњи вагон, који извесно путује у срећну будућност, биће неумитним чињеницама разбијена у следећих неколико година. Што пре схватимо потребу самосталног промишљања развоја Србије, то ћемо се брже и безболније растати од те заблуде и своје снаге усмерити у развој. Пре свега економски развој. А за воће и друге „награде“ ћемо се већ и сами снаћи.